

AKATALPA

Mayıs 2019 - Sayı 233

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Sedat ŞANVER

SOLUK GÜN RENGİ

Yeraltında biriken sesler arka arkaya patlıyor, duymazdan gel
Sebepsiz yere ayaklanıyor dünya işleri, aldırma
Bugün tatil, ayakları kayıtsızlığa uzatma günü, sen biraz daha uyu
Ben elimden geldiğince avuturum evin içindeki telaşlı koşturmaları

Kahvaltı tamam; ikindiye doğru şarap içeriz, mutlaka kırmızı
Unutma; elma ve yeşillik alacaksın pazardan, biraz da zeytin
Belki birkaç limon, bakıp bakıp hüzünleneceğimiz kadar sarı

Sonbaharın saklısında yaza ait kırık dökük hatıralar
Bizim aklımızda sancılı ömür, arka tarafta bekleyen aksi iki ihtiyar
Uçsuz bucaksız pamuk tarlasına gömülüyor son birkaç dokunuş
Güneş batarken gözyaşı ile ıslanıyor ufuk çizgisi
Mendilin bahanesi hazır, çekilecek gibi değil bu kahr

Zarfin üstüne pulu yapıştırıp köşeye bırak sevgilim, unutma
Yazılmış her mektup kendi adresini bir gün nasıl olsa bulur

Gel, sokağa çıkalım; bugün pazar, meyhaneler gün boyu açık

Levent KARATAŞ

ERİNÇ

Uyku kalkışımıdır o
Tutmamıştır dikişi parçalanmış rüyaların geceye.
Allah'ın-kul fakirine verdiği rahatlığı afiriklemişse ben devletim devleti...

Gece O'nun göğe döktüğü şeffaf mücevherleri;
Yıldızlar ve Ay'ı -görmeden uyunana- uyku mu derim ben?
Ah o derin yaz uykuları, kerpiç ev damlarında.

Haydut Memed'in analığı Neyir'in iç çamaşırlarını
Köpeği Baysal'a giydirdiği
O Hıdırellez sabahı kadar uzak erincim.

Ocak 2019 / İstanbul / Sürgün.

Oya UYSAL

İÇİNDEN TRENLER GEÇEN BİR KASABAYDI AŞK

İçinden trenler geçen bir kasabaydı aşk, bölünen rüyalarıyla
gecesi gündüzüne karışmış.

İçimizde hep bir boşluk ve bir başka boşluğa atlamaya hazır
bizler intihar meyillileri, uçurum çiçekleri, uykusuzlar,
onca kalabalık arasından uyumsuzlara tutulanlar
uzun yolları kestirmeden alanları seçtik

günü akşama kavuşturduk, akşamı geceye de
pencere önlerinde
canı isterse gelip gidenleri bekledik.

Biz ki eve ekmek getirenleri değil,
ruhu serseri rüzgârların peşine takılanları sevdik
içgüdü mü dersin, çekidüzen verme isteği mi,
ya da bile isteye acıtmak kendimizi... Şu var ki
acıdan duyduğumuz hazzı
sevişirken hissetmedik.

Sanki bir yerlere yetişecekmişcesine acele,
vermeden alınanların içteki serinliğiyle
üşüyen ruhumuz, kalkar
hüznü alırdı üstüne.

İçinden trenler geçen bir kasabaydı aşk, bölünen rüyalarıyla
gecesi gündüzüne karışmış.

Gülçin Yağmur Akbulut, Necati Albayrak, Hüseyin Alemdar, Gökhan Arslan, İhsan Baran, Atnan Başkesen, Dilek Bayram, Ramis Dara, Oresay Özgür Doğan, Mustafa Dursun, Osman Serhat Erkekli, Nihan Işiker, Barbaros İrdelmen, Burak Kara, Muammer Karadaş, Selim Savaş Karakaş, Levenk Karataş, Zabit Karaköse, Beytullah Kılıç, Mustafa Ergin Kılıç, Salih Mercanoğlu, Musa Öz, Recep Özgen, Hüseyin Peker, Mehmet Rayman, Muharrem Sönmez, Sedat Şanver, Umut Temür, Gültekin Tezcan, Şerif Tezgörenler, Oya Uysal, Zehra Betül Yazıcı, Utku Yeşilöz, Halil İbrahim Yıldız.

ŞİİR İÇİN BİLİNÇALTI PARAGRAFLARI XXI

Oresay Özgür DOĞAN

“Sizi etkileyen şeyler, nasıl olursa olsunlar, önemli değildir.”

Şiirsel iş icabı dengesizliğe. Yalnızlığı ve sessizliği riske atana. Bize yeni bir şiirsel atmosfer lazım, diyene. Ödül için damda yatan şair oğlana. Ev işleri sosyolojisinin kırık bir psikolojiye yamanmış sosyal antropolojisine. Şiirsel pilav ısıtmanın püf noktalarına. Ulusal ve uluslararası şiirsel etkinliklere katılma puanına. Yazarak yaşanan Ramapithecus'a. Mühim şiirsel gönderilere e-ifade bırakma makinelerine. Sosyalleşmiş duygularına vizyon içiren şiirsel sıkıntıya. Mavi panjurlu evin bahçesinden fişkırın şiirsel yazılara. Şiirsel aklını alırım, diyene. Editör onayından geçen kitaplara.

Laf olsun torba dolsun estetiği ile eleştirel yorumculuk yapanlara. Saf bir estetikle uzağı ve yakını biçimiyle akıllandıran lavdan imgelere. Bir yorgunluk estetiği ile yara bere içindeki şiirsel olaylara düşünce devşirenlere. Örtünün altında bekleyen tamamlanmamış yontuya. Şiirsel tartışmaların ortasında şiirsel vido çekenlere. Tuzlu suya batırılmış laf kalabalığının şiirsel seçkisine. Kem gözlerle şiş buluttan çıkacak bir ayın öncül kıvılcımlarına. Zamazingosunun koynunda ısınmaya çalışarak aşkı tarif eden özgünlük ırmağının asi çocuğuna. Meydanının gururu köşesinden bakan alaycı siyah kediye. Kendi içinin soylusu tahta atın ışıltısına. İyi okumalar ve yazmalar dilerim.

“Farkındalık” yaratacak şiirsel bir iş arıyorum. Etik estetik bir meşguliyet olsun istiyorum. Şöyle, çelişkiler üzerinden zaman ve mekân eleştirisiyle imge dolaşımı bir şairlik düşünceyle ışıldamış gerdan kıran yaşamın içinde en saf haliyle alışkanlıkların yerçekimine karşı koyarak bireysel bilinçten toplumsal bilince duygudan önce akla eleştirel bir masumiyetle büyük bir huzursuzlukla elbette felsefi temeli olan pası çıkarılmış bir tutumlu moda bir kara mizahla soyuttan somuta düşler çizerek şüphesiz bir edebiyat disiplini uygulamasıyla içerek insanlık hâlinin sihri yaratıcı yalnızlığıyla kendi biçiminin peşinden koşan koşusuyla avunan ve soğukkanlı güne şiirsel seslenen bir tavus kuşunu çözümsüz olanakların içinde ağırlayarak müthiş övgülerle şöyle derincil eleştirel şiirsel yorumlar incelemeler değerlendirmeler ve diğer şeylerle sesleneyim, diyorum oraya ve buraya. Orada ve burada yaratıcı okuyucular uzağı yakına şimşek çakan referanslar, kendine şiirsel şarkılar söyleyen avlular.

Hadi, bu filme iki bilet alalım. Çıkışa bir acı kahve anısı da yazalım. Bak, derin bilgimin öncü işareti bir vurguyla çalıp zili, çalıştıracağım için hüznün taraması için şiirsel x-ray cihazını! Biçimler ve biçimler keseceğim öğretilmiş şeyler üzerine kurulan ve beklenen bahara müjdelere salan, okşayarak en hassas noktadan kerli ferli bir duyarlılığı selamlayacağım, gülümsemeler işlenmiş şiirsel lirik yorgunlukları, o içsel çatışmalara ve suskuya ve gizlenmiş utanca bağışlanan. Ben'lerle çürümüş söyleyiş bütünlüğüne kumaş biçerek, diyorum. Dışlanma korkusuyla heves yamayan tedirgin kuşlar ve birbirine benzeyen aşklar için tümceler boyunca boyanmış ıstırap ve gerginlikleri sileceğim diyorum, duvarlardan. Kalbimi verdim sana. Işıldıyor tematik dayanaklar. İşte dilden dile yüksek geçişler. İşte müzikalite. Şiirsel yorumlar uzamındayız. Kabul edenler? Etmeyenler? Kabul edilmiştir.

Sözü alkışlanan bir şair olarak elektronik ortamda farklı bir isimle yeni bir sayfa açmayı düşünüyorum. Orada yıkıma

işbirlikçi yoldan çıkmış ruhumun aynasını (öfkeli bilinmeyenine eline tutuşturulan) kırıp, gerçekten düşe, düşten gerçeğe koşarken gizleyebildiklerimi kalesinden çıkararak uyumlaştıran algımın çağırıldığı munis anlamla gururlu benzerliğin içinde kaybolmak istiyorum.

Yeni sayfamda: Alanında doktorasını vermiş emojiiler eşliğinde güzelliğin ve yaşanmışlığın gelip yerleştiği gülümseyişin ağrıyan noktasına parmak basmak istiyorum. Çılgın kahkahalar eşliğinde dalgakıran inşa eden sözcükleri boğarak öldürmek istiyorum. Demini almış nabzın şerbetini içmek istiyorum. Etiketlenince gıdıklanmak istiyorum. Grubumun Kitaplık Kolu Başkanı olmak istiyorum. Şiirsel bir sonuç için peruklu aklımın yarı yolunda yorulup, zamanı ve mekânı mınıcıklamak istiyorum. Yeni sayfamda bahçelişirevlerden fişkırın şiirsel zenginliğe su borgeği olmak istiyorum, para biriktirip şiir kitabı çıkarmak istiyorum. Daha bir sürü şey yapmak istiyorum. Yaparım!

Bazen, bir karşılık verebilme yeteneğine erişmiş ve zekâsını okuyucusundan almış, anormal insan olarak sözcüklü sözcüksüz bu kadim yoğun baskıya dayanamıyorum. İşte yine ulağını bekledi palazlanmış ayrılık, şiirsel bir kuşatmanın ortasında olgunluğunu yeşertiyor eyer ve at. Ve hâlâ maske topluyorum sessizliğime, küçük sevinçler doluyor içeri. Başucumda bana hayran günahsız bir kalabalık.

Artık, damıtılmış şiirsel yalnızlığımla iyi geçinmek için neyi, nasıl üstelik ne zaman paylaşacağıma, tarifli korkularıyla yokuş aşağı koşan, kendini ötekinde sorgulayan, empatiksempatik aklımın gözü kulağı psikolojim karar veriyor. Böylesi çok daha iyi ve gölgesinde şiir pişiren kendimi gördüğüme de seviniyorum. Ve devamında bazı kavramları ve onlara özene bezene yüklenmiş tanımları kabul etmiyorum. Bana göre bunlar, aklımı ele geçirip, insanı korkunç bir piyona dönüştürüyor. Bu yüzden, bazı sözcüklerin sözlük anlamlarını silip; onlara, özü zenginleştirecek yeni yüce anlamlar vermek istiyorum. Kuşatmayı kaldıracam. Bir yeniden yaratma çabasıdır bu sözcüklere ve diğer şeylere acımasız davranan düş. Artık, anlam buz dansına çıktı.

Kaygılar biriktirir, biriktirsin ve barındırır, o Uzak, içimizde unutulmuş, acı çeken insan için, insana yürümek için. Garip bir gündü! Sensin karabasanlarla boğuşup duran, dedim, soğuk savaşına büyümüş şiirsel sendromun bulgularını onaran düş tamircisine. Usulca soyunmuştu yosun, nefesinde orman dölleyen, sonsuzluğu belleyen kusurlu işgalin imgelerine. Keskinin ucunda ilgi çukurları, lirik yaslanmalar, aynasında ruhunu okşayan carpe diem.

Teşekkür etti, biçimiyle acısına huzur eşleyen kırılğan bir zamanı paylaştığım için, “Kalabalık arasında benden daha kötülerini görüyorum.” diyen. Sonra belleğimde yer açtım tuhaf bir tereddüte, okudum geri çağrılan yaşanmış sözcüklerini. Tanrım, nasıl da korkunç sonuçlar doğuruyor, çağrılınca kasırgasına magma, o fesih: İnsanın kendini tanınması!

Şimdi sen, yazıda ve turada özne; şiir üzerine de düşünen ve hisli ev şiirleri yazan ve okuyan ünlü bir şair eleştirmen olsan. Bir güzelim emek ürünü dergide veya derginde şiir üzerine konusu hâlâ taptaze bi yazın çıksa. Yazında, taaa ne zaman ölmüş gitmiş bazı şairlerden alıntılar yapsan. Sonra dayanamayıp, o şairlerin söylediklerini, bir kez de kendi muhkem cümleleriyle yazıp, konuya ilişkin özgün düşüncelerini oluştursan. Bu şey, senin cerbezeli yöntemin olsa! Sonra yine çağrışımından inerek şiirsel mühim bir tespit bulunsan, şiiri açıklamayan... Bu sempati uyandıracak tespiti, şiir gibi çalışılmış üç beş devrik cümleyle açıklasan. Sonra bu üç beş cümlelik açıklamayı da dil ötesi bir yaklaşımla yine alıntıyla destekli iki üç cümleyle açıklasan. Sonra yine açıkladığını

açıklayan açıklamanı yine iki olmadı üç cümleyle açıklasan. Sonra yine esinle açıklamanın açıklamasının açıklamasını açıklayan açıklamalarla... Artık dergiler, sayfalar ışıldasın dursun. Neyse ya, yaratıcı okuru bekletme. Hadi, yalnızca şiir yazmakla kalmayan 0 yüreğine sağlık. Unutma sıklığında yine kendini google'da ara. Oldu mu oldu!

Artık şiirsel bir şeyler yapmanın zamanı geldi: En iyisi yakında veya şartlarını oluşturan en kısa zamanda kendimi genel yayın yönetmeni mi ilan etsem, ne etsem? Veya olmadı şöyle yaş başı gelen bir şiir-ödül için ıslık mı çalsam, uzak diyarlardan, çaktırmadan? En iyisi ne yapsam? Hadi yaşadım gitsin! Böyle olsun. Veya ağır bir yazıcı rolünde beklentilerin kapaklarını mı açsam? Umuduna ürkek fotoğraflar mı asıversem avluya acayip masumiyetiyle? Boyasam mı beklentileri, istenilen renkte? Düşleri büyüü bir yolculuğa mı çıkarsam, şiir yolun kıvrımlarında? Ağlasam, sızlansam... Sonra. Beklemeler sığınağında sessizliğe birikmeye başlasa saatler. Güneş açsa kül denizi. Kınından çıksa kördüğüm, küflenmiş bellek. Sonra tenlerde ölü kuşlar, kendini gizleyen fırtınadan dökülen. Bir ince kargaşa. Heybesinde yılgınlıklar, sevinçlerini okuyan gölgeler, sinse bir ay vakti, yavaşça. İşte bir aşkı yakalamak gerek paçasından! Ne kalıplı ve iyi kalpli bir zaman, evet her şey olabilir, aç gözlerini bu fırsatlar avlusuna.

İşte elimin altında Bin Gözlü Böcek. Yürüyor ardı sıra kabına sığmayan bir günün, öteki zamanlara seslenecek olan ve "parlatıyor güneşin ışığıyla mürekkepsiyahı kehribarhar boncuklarını bir şalın." O şal ki dünyanın köprülerine dokunmuş bir yalnızlıktır. Ve bir gece sessizce "süzülüp, iner sahibinin ardından... Çığlık." Dengenin bir ucunda, kerevetine yer arıyor aklımdaki sözcükler, ardı ardına ekleniyor ve selamlıyor iç dünya gezintileri. Elimin altında, "Yaratmanın sevinci." Işıldıyor, hiperaktif bir ayrıntılar cini. Sonra "Günah zevkleri, ...iyi bir kitapta o." Bütün kadim şiirleri okunuyor yeryüzünün. Elimin altında, ölümlü bir güzellik. Ve demir bilekli ölüleriyle kırbaçlıyor uykulu algıyı. Gülümsüyor sessizliği kokuşmuş itaatın, söylenip şımarıyor bağışlayan ölü. Sonra yine o usunu başkalarının ayakları altına seren gürlütü: Kusurlu deniz ve mühre.

"Suskunlukta bile yeni bir başlangıç var, bir işaret ve değişim." diye yazmış, Rilke.

Çıktı!

Zaman Tüneli Yazıları

Deneme

Fazlı Yalçın

Yazılı Kâğıt Yayınları, Ankara, Mayıs 2018, 232 s.

Çıktı!

*Sevgi Yoksa -
Bir Uzun Türkü*

Öykü

Fazlı Yalçın

Yazılı Kâğıt Yayınları, Ankara, Yeni baskı Ocak 2019, 168 s.

AH, AMA MOĞOL HÂLÂ

boğazımıza kadar yükselen kış
aç kurtların soluğundan kaçıp bacalara giren
rüzgâr
ve köyde
kimsenin giymediği dişli bot -izleri-
gencecik yüzümde tedirgin hatların oluşumu

akordu sabaha dek bozulmayan köpeğin boğazı
yatağın başında bir cellat duruyor hissi verirdi
hayallerinde büyümüş olarak yaşayan çocuklara
ve korkunç ürpertirdi
kırığına bant yapıştırılmış camları zorlayan tipiyle
bakır kaplara damlayan suyun sesi

yaş yirmi dört ve sanki bir daha eklenmeyecek
yirmi dört
diller arasında akan nehrin suyundan topladığım
yorgun, tedirgin ve ıslak kelimeler-im
nasıl anlatsın
iki iri aç aslanın gözlerinden fıskıran hayatı

anılarım, göğü ortadan bölen çakım
koca bir şehri tek başına çağırır çan şiddetinde
hangi yöne baksam pırtlıyor alımda
kurbanlık hayvanın boğazı kadar taze damar

yaş yirmi dört ve belki aynıysından yaşanacak
yirmi dört
babamdan öğrendiğim stran, soğutmalıydı oysa
şehrin içinden geçen tankların namlularını
hangi duyguyla yazsam, o
sırtında yatak, yatağın üstünde çocuk, elinde sakı
bilmediği yerlere taşınan insanı

tutsun biri, bu kıyımda bağlanmış gemimi
sıcak denizlere salalım
tanrının yeni bir defter açtığı ben-den, öğrensın herkes
nehirin yanaklarını temizleyen kadınlara
yakılan türküyü, ve bilsin, güzel günler orada
sazlıkta, yıllardır büyümeyi bekliyor kundakta

ah, ama Moğol hâlâ

Çıktı!

Bedenimde Dövdüler Azize'yi

şiir-metin

Deniz Dengiz

Kaos Çocuk Parkı, Ankara, Ocak 2019, 58 s.

ÖZ(E)DEYİŞLER I

- i**
kendini bıraktı da ateşi eritti buz
diyor kızım
- sigaramın ateşi gecenize çarpmıştı
biraz olsun karanlığınız yanmadı mı
- hayat açık ara yara
hep önde
etime bata çıka
- tüm köşelerimi kırdı da
tüm kıyılarımla aldı da
denizimden
- hayat aradığın yanlış numara
beni artık çevirip durma
diyor kızım
- ii**
sen kalbimde öylece
kalakalmış kalamış
hangi fotoğrafa baksam o poz
hangi fotoğrafa baksam o yakamoz
- sönüyor sönmüyor
ben bu ateşi suda da yaktım
topraktan sonra
kalbimin en hızlı rüzgarın en olgun zamanında
şu kayalıkta
- bir kül bir gönül müzesi oldu bu şehir
ormanlar sevişildikçe yeşerir
öpüşmek tutuşturmanın hikmetidir
diyor kızım
- iii**
şu suyun simasıydım
şu taşın simyası
şu bakışın semasıydım
şu akışın sılası
- şu öylece kalmışlığın tenhası
şu kalbin dahası
narın hasası
kalbin hasarı
- her gün bakıp büyüttüğü yarası
şu etin
ellerinle ördüğün bu akşamın
hasarı
- iv**
damağımı ıslattın
ekmeğimi ıslattın
toprağımı ıslattın
bu sabah
yılların bayatı ekmeğimi ısıttın
dudağımı dimağımı
- yıllardır kupkuru otağımı
bir gece yarısı
tavanaramı ısıttın
- kuşları
cemre gibi kalbe düşen
- v**
şemsiyemi sana açtım
artık güneşine de
yağmuruna da varım
diyor kızım
- sana kurdum artık çadırımı
ne ev ne bark
kalbine kabile hayatı
- bir güz kafiyesi
bir leylak kafiyesi
bir deniz bir martı kadifesi
- vi**
ey zaman değirmenine taş olduğumdan
buğdayım esmerim eskimişim
- kas sistemim sinir sistemim
iskelet sistemim çökmüş de
dizlerinin üstüne
koymuşsun bir an başımı
- sanki dağılmış bir sofranın toplanması
bir ağacın saçılmış yapraklarının
dibine yeniden süprülmeye başlanması
- vii**
bir tek sana anlatabildim
kendimi
karanlık
- bir tek sende karşılığı vardı
yanıyor olmamın
- diyor kızım
- viii**
ah dağarımı dağlıyor bekleyiş
bir şiir gibi işliyor gergefe ipliği
sensiz bir intihar ırmağı
boğuyor ekinimi
- gün ışığı naklediyor etime
ilikle(n)miş geceye iliğini
- bir ilmek kursuna yazdırıyor
irmik tatlısı kalbimi
bu yangın
bu yanılma
bu yangın
- bir kıvılcımla
kül oldum baba
kün
kul oldum
- yaş tütün

tarlasıydım
sırılsıklam

ix
kalbim kalbinle uyanmış doğa
bakışların kaç şiir antolojisi
trenin rayı tutuşu
dağın dağla sırt sırta verişi
dağın dağa sırt verişi

kar kış uzun yol ve anı çardağı
avuç içinde tuttuğun çay bardağı
yalnızca sıcaklığını geçirmezdin
demini de geçirdin bana baba

soğuğu koyuluğu yoksunluğu yoksulluğu
oyuğunda dindiren vadi
bir ömür nereye akarsa aksın
nehirin kaynağına dönme vaadi

x
düşündür benim döşeğim
başımın yuvası düşündür

serçeden bir poyrazın
saçak altı yağmurlaması

sensiz güz düğümleri çözülmüş
bahçeyi üşüyüşümdür

xi
taşla taşla ölmüyor
kalbimdeki şeytan
diyor kızım

taşla taşla olmuyor
insanın kendisi
kendisine!

baba
b a a a b a a a a!

ÖZ(E)DEYİŞLER II

i
ben sende ciğerine kadar soğuk inmiş
içi yarı beline kadar yarık
vadilerin
o içi taşlaşmış sıra dağların
karını buldum
diyorum suya

ii
tüm bahçesi solmuş
bir bahçıvan düşünsene

diniyor yağmur
diniyor sancı
diniyor kalpler
de dinmiyor insanın kanaması

iii
aslında demiri değil
karanlığı kaynattım

tüm gece o ışıltıyla
tüm gece ışıltıyla

iv
çeliğin yıllardır yapamadığını
birgün de yapıyor bu kalp
pas tutuyor pas

v
düz bir çizgi olmadım işte
sensiz kesik kesik çizgiydim hayatta
diyor kızım

var olabilmek akılsız adamların işi
sevgilim hiç olmamız bundan bizim

vi
çöle kadar gitmene
gerek kalmaz
serap dediğin aşta görünür

vii
sendeki hayat ya kısa pas ya ver kaç
ben yalnızlığa uzun bir pas

bir üzüm akşamı bir hüznün raki
bir güzün bir şiirde kalanı

viii
parçalanmış elek
parçalanmış kasnağı
ama geçmiyor işte
una bulanmışlığı

ix
püren balı mersin dalı
leylak kanyağı
derken derken

ıhlamur meltem fakiri
martı imbat tasnifi
hep bir yalnızlık ve uçsuz çöl tarifi

kalp nasıl da tutumlu şimdi

x
birkaç gecedir
koynuma alıp uyuduğum
ezilmiş gül yaprağı

xi
yaprağı taşı insanı çürüten bu toprak
kömürü bakırı altını tahıl
yaşatıyor

xii
evet bu kalp bir et
sen sevdikçe şehvet
sen sevdikçe yürek
sen sevdikçe asalet

sen sevdikçe etlendi
bu hayatın iskeleti
diyor kızım

SANSÜR

Selim Savaş KARAKAŞ

Eş anlamlısı “Sıkıdenetim” olan sansür kelimesinin sözlük anlamı; her türlü yayının ve yayının hükümetçe önceden denetlenmesi işi, bunların oynanmasının, gösterilmesinin, yayımlanmasının izne bağlı olmasıdır.

Tarihte bilinen ilk sansür uygulaması diyebileceğimiz sıkıdenetim M.Ö. 221 yılında Eski Çin’de, Çin Seddi’ni yaptıran imparator Shi Huang Di tarafından gerçekleştirilmiştir. İmparator, bilimsel olanların dışında kalan bütün kitapların yakılmasını emreder. Ortaçağ Avrupa’sında ise Çin sansür uygulamasının tam tersi bir uygulama gerçekleşmiş; bilimsel ve edebi olan tüm kitaplar yasaklanmış Katolik kilisenin belirlediği dini kitaplar serbest bırakılmıştır. Skolastik adıyla bilinen bu karanlık dönemde yazılan tüm şiirler, romanlar hatta çizilen resimler İncil’i anlatmak zorundaydı. Din dışı konuları işleyen yazarlar, bilimsel araştırma yapan bilim adamları bu dönemde afâroz (kilise eliyle dinden çıkarma) edilirdi. Kilisenin aşırı baskısı hiç şüphesiz reform ve rönesans’ın doğmasında en etkin sebeplerden biridir.

Özellikle devletlerin, egemen din ve etik kuralların korunması adına uyguladığı sansür, matbaanın yaygınlaşması, gazete, dergi, kitap basımının artmasıyla kurumsallaşmıştır. Hükümetler kamu yararını korumak adı altında sansürü hukuksal bir zemin üzerine oturtmuşlar ve çağdaş bir anlamda sansür kurumunu oluşturmuştur. Ülkemizde ise medya üzerinde etkili olan “RTÜK” bir sansür kurumudur.

Osmanlı Devletinde sansür alanında ilk resmi uygulamalar 1864 yılında çıkartılan Matbuat Nizamiyesi (Basın Tüzüğü) ile birlikte başlamıştır. Bu tüzükte gazete ve dergi çıkarmak izne bağlandı ve hükümete gerekli gördüğü durumlarda yayın organlarını kapatma yetkisi tanındı. Yani padişah aleyhinde yapılan bir küçük eleştiride bile o yayın organının kapatılması söz konusu olmuştur. Onun için bu dönemde yaşayan dergiler uzun soluklu olmamıştır.

İlk özel gazete 1860 yılında İbrahim Şinasi ve Agah Efendi tarafından çıkarılan *Tercüman-ı Ahval*’dır. 24. sayısına kadar her hafta Pazar günleri çıkmış 25. sayıdan sonra iki günde bir çıkmaya başlamış ve neşir hayatı altı sene sürmüştür. Daha sonra *Tasvir-i Efkar*, *Terakki*, *Basiret*, *İbret*, *Hadikar Hürriyet* gibi pek çok gazete hayata geçti. Ayrıca dergiler de yazı dünyasında yerini almaya başladı.

II. Mahmud, Abdulmecid ve Abdulaziz’in padişahlık yıllarını kapsayan bu döneme, Türk basımının doğuş dönemi demek daha doğru olacaktır. Çünkü Türkiye’deki ilk gazeteler bu dönemin ürünleridir. Çok kısa bir zaman sürecinde irili ufaklı birçok gazetenin yayın hayatına girdiğini görüyoruz.

Tanzimat şairleriyle, yazarlarının hepsi gazetecilik, dergicilikle ilgilidirler. Edebiyat dergilerinin çıkışları gazeteden sonra geldiği için, ilk edebiyatla ilgili yazılar gazetelerde yayımlanır. Bu yüzden Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa Ahmed Mithad, Ahmed Vefik Paşa, Recaizade Mahmud Ekrem, Şemsedin Sami... gazetecilikle edebiyatı kaynaştırırlar.

II. Abdülhamid yönetimi 1878 yılında başlayarak sansürü en katı biçimde uygulayan yönetim olmuştur. 1881 yılında kurulan Encümen-i Teftiş ve Muayene’ye gazete, dergi ve kitapları yayınlamadan önce denetleme yetkisi verildi. Bu dönem basın-yayın açısından en karanlık dönem olarak adlandırılır. Birçok dergi ve gazetenin yayınlarına son verilmiştir. Basılan her şey siyasal düzene göre denetlendi, en ufak bir pürüzden dolayı gazetelere sansür uygulandı ya da tamamen yayın hayatlarına son verildi. Gazeteler sansür olan yerleri boş bırakarak yayımlamak zorunda kaldı. Hatta yazarlardan sürgün edilenler, hapse atılanlar oldu.

İşte bu sansürün devleştiği dönemde Servet-i Fünun (Edebiyat-ı Cedide) ve Fecr-i Ati Topluluğu Türk Edebiyatı içerisinde varolabilme çabası içinde daha çok sembolist akımı benimsemiş; yeni tamlamalar, Farsçadan ve Arapçadan hiç duyulmamış yeni kelimeler kullanmışlardır. Her iki edebi topluluk da halktan kopuk bir edebiyat anlayışı benimsemek zorunda kalmışlardır. Bu dönemlerde yazılan şiirleri günümüzde bile anlamak güçtür. Hiç şüphesiz aşırı imgeler anlaşılma kaygısının bir ürünüdür.

II. Meşrutiyet (1908) ile birlikte basına sansür uygulaması kaldırıldı. Bundan dolayı II. Meşrutiyet’in ilan edildiği 23 Temmuz tarihi, Türkiye Cumhuriyet döneminde basın bayramı olarak kutlanır. Fakat bu basın özgürlüğü de uzun soluklu olmamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu 1. Dünya Savaşı’na girdiğinde açılan ilk cephe Kafkas cephesidir. 22 Aralık 1914 - 15 Ocak 1915 tarihleri arasında Kafkas cephesinde savaşan 3 kolordudan birinin komuta kademesiyle birlikte Ruslara esir düşmesi, bir diğer kolordunun da mevcudunun yüzde 90’ını Allahuekber Dağları’nda donmalarıyla sonuçlanan Sarıkamış Harekâtı tam anlamıyla bir çöküş, kaybedilen on binlerce umut ve yüreklere kazınan hüzdür. Ama destan değildir. Osmanlı damadı olan Enver Paşa ve yine damat olan Albay Hafız Hakkı Bey’in hiçbir araştırma, hiçbir hazırlık yapmadan hatta askerlere kıyafet dahi vermeden yapmış oldukları bir çılgınlıktır. 90 bin mehmetçimizin donarak şehit olması kalplere açılan derin yaradır, ocaklara düşen yangın yeridir fakat bir destan değildir. Büyük ve telafisiz bir hatadır, pişmanlıktır fakat destan değildir. Peki Sarıkamış faciası nasıl destan olmuştur? Tabii ki sansür, sıkıyönetim ... Hiçbir gazete ve dergi bu olayı yazmaya cüret edememiştir.

1914 eylülünde Osmanlı Genelkurmayı imparatorluk henüz harbe girmeden, “Seferberlik ve savaş zamanlarında harbe ait her türlü haberi genel karargâhın vereceği, bu karara uymayanların divaniharbe gönderilip şiddetle cezalandırılacağı”na dair karar almış; Harbiye Nezareti, valiliklerin kendi aralarında veya Dahiliye Nezareti ile haberleşmesini engellemiş, “askeri sırların ifşa”sı gerekçesiyle yerel idareciler arasında da yazışma yapılmamasını istemişti. Savaş boyunca ve mütareke döneminde Türkiye’de Sarıkamış bozgununa dair tek bir satır yazılmadı. Harp sırasında konuyu meclis gündemine getirmek isteyen milletvekilleri ve ayan üyelerinin çabaları da sonuç vermemişti. Yaşanan felaket asker kaçaklarından, cepheden sağ dönebilenlerden öğrenildi; ağıtlarla, türkülerle hafızalara kazındı.

Osmanlı Devleti Sarıkamış’ta olanları ancak 9. Kolordu Komutanı İhsan Paşa ile birlikte Ruslara esir düşen Yarbay Köprülü Şerif Bey (İlden) 1919’da yurda dönüp 1921’de *Akşam* gazetesinde anılarını yayımlamaya başladığında öğrenebildi, yani olaydan tam 7 yıl sonra...

7 Ocak 1915’te *New York Times*’ta “Kafkaslarda 50.000 Osmanlı Kaybedildi” manşetli haberin alt başlıkları şöyleydi: “İki Kolorduya Ruslar Tarafından Katliam Yapıldı-Yalnızca Az Sayıda Tutsak Sağ Kaldı” Elbette Osmanlı basınında olay inkâr edildi.

Batı basınında Sarıkamış’taki hezimet duyurulduktan sonra da Osmanlı basını “zafer tefrikası”nı sürdürdü. İstanbul’da çıkan *Tanin* gazetesi 24 Ocak’ta yayımladığı haberde Rusların Kafkas cephesindeki zafer iddialarını kesin bir dille yalanladı. Osmanlı sansürü hiçbir gazeteciye göz açtırmadı. İşte bu boş meydana Enver Paşa tüm medyayı istediği gibi yönlendirdi; tek kurşun bile atmadan şehit olan 90 bin mehmetçinin trajedisi “Destan” olarak adlandırıldı. Muhakkak biz bu olayları bilmeliyiz, geçmişe bakarak geleceğimize yön vermeliyiz. Daha disiplinli, daha hazırlıklı, daha azimli olmalıyız fakat bu günü bir destan olarak anmamalıyız. O şehitlerimizi saygıyla yadtmeliyiz...

DÜŞTEN DÜŞTÜM BEN

Düşten düştüm ben
İrkildim, kıpırdadım ortasında gecenin
Bir tırtıl gibi başladım, geleceği kemirerek
Cehennemdi tenin ter denizinin gemisiydi
Limanın olayım istedim zifirisinde gecenin
Öpeyim istedim en ücra köşelerinden öpeyim
Süreyim yaban atlarımı göz değmemiş ormanlarına

Düşten düştüm ben
Cinnetimle kol kola, çölde buldum yüreğimi
Adını inledim su yerine, yanıp kavrulurken içim
Tuzaktı gözlerin Emevi orduları gibi susuz kodu
Kırdı geçirdi ordumu, örümceğine tutundum ben
Leyla olsan ne olmasan ne, ben Mecnun'um sen nesin ki

Düşten düştüm ben, gölgendim senin, koptum sonra

30 Mart'18-3 Şubat'19, (Avrupa Konutları/1 İstanbul)

Muharrem SÖNMEZ

DUBLAJ

-dünyada görmek istediğin ölüm ol-

çocukların erişebileceği yere koyun
günün en güzel yerine açmış gölgesini papatyaların
araları karıncaları ve güneşi
geniş bir bahçenin yerine bırakın hatta
düşüp düşüp yeniden kalkmanın baharını
gülüşünüzü serpin ortalığa bu çok kolay
öyle ki onların gülüşleriyle büyüsün bu çılgınlık

çocukların görebileceği yere koyun
dalından yeni ayrılmış bir elmanın sıcaklığını
sabahın kokusunu saçlarıyla çoğalan
tertemiz akışını bir ırmağın uykusunda
havaayı geri dönülemez bir umutla dolduran rüzgarı
parmak izlerini her şeyi birbirine bağlayan aşkın
huzurla sallanışını pencere ve perdelerin
terli sıcak temmuz akşamlarında
ne kadar insanca bir şey olduğunu hata yapmanın

çocukların bulabileceği yere koyun yalnızca
çünkü ne kötüdür dünyada
kendine saklanmış bir sevgiyle yaşanmak..

Çıktı!

Bursa'ya Maniler

mani

Ramis Dara

Koza Dağcılık Kültür Sanat ve Spor Klübü Derneği Yayını,
Bursa, Şubat 2019, 36 s.

1918 yılında İstanbul'un işgali ile yine Türk basınına dünyada eşi görülmemiş bir sansür uygulanmıştır. Beş yıl işgal altında kalan İstanbul; İngiliz, Fransız, İtalyan askerlerinin emir ve istekleriyle Milli Mücadeleyi ve Atatürk'ü karalamak için yazılan yazılardan başka hiçbir yazıya izin verilmemiştir. Beş yıl boyunca İstanbul "İslam bol" olmaktan çıkmış Yakup Kadri'nin gözlemleriyle "Sodom ve Gomore"ye dönmüştür. Cumhuriyet'in ilanından sonra Yakup Kadri İstanbul işgalini "Sodom ve Gomore" isimli romanında anlatacaktır.

Dünya tarihinde en katı sansürlerden biri de Nazi Almanyasında görülür: Demokrasiye son verip, Almanya'yı tek parti diktatörlüğüne dönüştürmeyi başaran Naziler, gazete, dergi, kitap, halk mitingi ve toplantısı, sanat, müzik, sinema ve radyo gibi Almanya'daki her türlü iletişim aracının kontrolünü ele geçirdi. Herhangi bir şekilde Nazi inançlarına ya da rejime karşı tehdit oluşturan görüşler sansüre uğradı ya da tüm medyadan kaldırıldı. Nazi sansürü ve baskısı okullarda da etkisini gösterdi. Bazı kitaplar sansürcüler tarafından derslerden kaldırılırken, öğrencilere partiye gözü kapalı bir şekilde itaati ve Hitler sevgisini aşlamak için devlet tarafından yeni kitaplar getirildi. Adolf Hitler'in doğum günü, iktidara gelişinin yıldönümü gibi günler bayram sayıldı ve özel günler olarak okullarda kutlandı. İşin en trajik tarafı ise Almanlar II. Dünya Savaşını kaybettiklerini Berlin'e giren Rus tanklarını gördüklerinde anladılar öyle ki hiçbir gazete, dergi savaşın olumsuz gidişatından söz etmemiş hep yalan haber yazmak zorunda kalmışlardı.

Günümüz sansürüne girip girmeme konusunda tereddüt yaşıyorum. Şu da bir gerçek ki sansürün katı bir şekilde uygulandığı toplumlarda yaşayan gazeteciler, sanatçılar sansürü içselleştirir ve bu da otosansürü kendiliğinden ortaya çıkarmış olur. Peki, otosansür nedir? Otosansür, açık bir baskı yapılmadan, başkalarının hassasiyetlerine saygı göstererek, herhangi bir yetkilinin engellemesi olmadan, kişinin kendi çalışmalarını (kitap, haber, film ve diğer anlatım araçlarını) sansürleme veya sınırlandırma eylemidir. Aslında bu, mesleğine ve diğer insanlara duyduğu saygıdan doğması gereken bir durumken günümüzde daha çok korku nedeniyle ortaya çıkıyor. Baskıcı ülkelerde, sanatçılar eserlerinde hükümetler tarafından yaptırım korkusu ile otosansür yöntemini uygulayarak bu tür engellemeleri kendi kendilerine koyabiliyorlar. Bunun sonucunda ortaya çıkan eserin verimliliği yok oluyor ve korku içinde yazılan yazıların üzerine ölü toprağı serpiliyor. Yani bu şekilde düşünen yazarların, çizerlerin başarılı olması beklenilecek bir durum değil. Kısaca sanatın ölümü gerçekleşiyor.

Maalesef günümüzde otosansür çıkarlar doğrultusunda da gelişim gösteriyor. Günümüz yazar-çizerleri; hükümetin, medya patronlarının, reklamverenlerin, editörlerin veya yayın grubuna bağlı şirket ve holdinglerin tepkisini çekecek konuları ele almaktan vazgeçebiliyor. Özgürlük havasını ciğerlerinde hissetmeyen her sanatçı, eserlerinin yayımlanmaması, işten atılma, yargılanma gibi korkular nedeniyle yazmak istediği hiçbir şeyi tam olarak yazmıyor .

Türkiye, basın özgürlüğü açısından dünyada 121. sırada yer alıyor. Birçok sansür ve otosansür uygulamaları ülkemizde maalesef etkin bir şekilde kullanılıyor.

Ancak bazı durumlarda otosansür uygulanmalıdır görüşünü savunmuyor da değilim. Fakat hangi durumlarda sansürün uygulanacağını gazetecilerin ve sanatçıların çok iyi bildiğini düşünüyorum.

Acaba sansür bir ülkede hangi zamanlarda katı bir şekilde uygulanmak istenir; çıkarların ve korkuların maksimum düzeyde olduğu zaman mı, yoksa gücün zirve yaptığı dönemlerde mi?

GÜNLÜK

Osman Serhat ERKEKLİ

660

1955 doğumluyum. 1968-72 yıllarında yazdığım “İlk Şiirler” yakında Lokman Kurucu’nun Kaos Çocuk Parkı Yayınlarından çıkacak. Şeref Bilsel’in büyük yardımı dokundu her sefer olduğu gibi. Yasak Meyve’den çıkan *İnsanlık Hali*’ni de Enver Ercan’a Şeref tavsiye etmişti.

661

Ramis Dara dedi ki: Hayatta geride kalan her şey kaçmış bir fırsat. Şu sıkıntı sandığımız anlar toplamı da birdenbire fark edeceğiz ki kaçmış bir fırsatmış meğer...

662

Osman Çakmakçı’nın on dört yıl aradan sonra çıkardığı *Oğul* adlı şiirler toplamı mükemmeldi.

663

Yılmaz Erdoğan sever benim şiirlerimi. Geçen Organize İşler (2) adlı filmine gittik. Filmi yakında kaybettiğimiz ortak arkadaşımız Erdal Tosun’a adanmış. Sevindim. Fimde Kıvanç Tatlıtuğ’un oyunculuğunu çok beğendim. Ben onu sadece yakışıklı bir jön sanırdım.

664

Gülçin Yağmur Akbulut’un *Akatalpa* marttaki “Ben” adlı şiiri sadece orijinal değil; durmuş oturmuş bütünlüklü bir yapıya sahipti.

665

Değişik bir şey aklıma geldi. Zaten az basılan şiir kitaplarında, her birinde aynı şiirin bir mısraı değişik olsa. Ya da her birine farklı bir şiir konsa. ...Kitapların tek tek değerleri artar sanıyorum bu alıcısız muhitte.

666

Ramis Dara ablasının eşini; İsmet Tokgöz ağabeyini kaybetti. Ayrıca şair Ogün Kaymak’ı kayb ettik. Zor hayatlardan geçiyoruz; zor yaşlardan...

667

Eski medeniyetlerden sadece taş kalıyor. Bir de madeni paralar. Ruh eserde yaşar ise yaşıyor.

668

Yaştan mı, bıkmışlıktan mı ideolojik hiçbir şey ilgimi çekmemeye başladı. Hatta hangi kökenden geldiğim falan... Bunun sebebi büyük ihtimal ile soyumun devam etmeyecek olması.

669

Serdar Koçak geldi. Diyor ki: Facebook ölene kadar hepimiz sağız. Ve ekliyor: Bize haber vermeden çok kimseler öldü.

670

Rüyamda köpek sütü pazarlıyormuşuz. Çocuk iken de Gelibolu pazarında cilde faydeli diye hıyar sütü satmıştık kardeşim ile.

671

Ölüm karşısında karın doyurmak dışında çalışmanın, eşyanın ve hele hırsın hiç ehemmiyeti olmadığına birleşen mesajlar ilettik Ramis Dara ile birbirimize.

672

Ölüm ve pişmanlık yakın olgu ve kavramlar. Geçmiş geri gelmeyecek çünkü. Yaşar iken ilgiye boğalım yakınlarımızı.

673

Bu güneş o güneş mi?
Çocukluğumdaki güneş...

674

Annem ressam Nebahat Erkekli’den satılmamış dişe dokunur sadece yirmi tablo kaldı. Emanet edecek bir vakıf v.s. arayışındayız.

675

Kuşlar uçmaktan yorulmuyor
Biz konuşmaktan yorulmuyoruz.

676

Üçüncü kumrunun şiiri yazılabilir.

677

Sevil çok yumuşak bir kız. Annem Sevil’i tanımadan öldü diye çok üzülüyorum. İsa da Sevil’i tanımadan öldü. Yoksa onu havarisi yapardı.

678

İkibinyedi yılına kadar hiçbir gelirim yoktu. Aile desteği dışında. Zor bir hayattan geliyorum. Çünkü hastalıktan dolayı iş ve eş hayatım olmadı.

679

Bazı şeyleri çözemiyorum. Mahallede çok kısa boylu bir adam durmadan her elinde onar kilo meyve taşıyor evine. Tek bir izah tarzı; karısı reçel yapıp satıyor olabilir.

680

Bu dünyada saf insanların sayıca azlığına çok üzülüyorum. Benden menfaat umanların tekerine taş koyduğum için üzülüyorum. Mevlana’nın kusuru örtmekte gece gibi karanlık ol lafını çok severim.

681

Özgür Erkekli kardeşim diyor ki: İnsan akli ile alay etmek Tanrı akli ile alay etmek değil midir?

682

Kayıtlı tarih ne kısa. İsa’dan bu yana sadece iki bin yıl geçmiş. Ve bu iki bin yılın altmış dördünde ben varım.

683

Kadıköy’de Akdeniz’de Yücel Kayıran ile buluştuk. Hayatta üçüncü görüşmemiz. Hep ayrı şehirlerde olduk. Özlemişim.

**Salih MERCANOĞLU-
Halil İbrahim YILDIZ**

ESKİ YATAK

mahzeninden çıkarılmış şarap
bahtiyarlığı dil ve sözcük ile
kırmızı kokuyor dünya omuzlarından
düşüyor şal, şehir söylüyor şarkısını
kan ve katran akıyor varoşlardan
göğsüne açılan eldir belki insan
semai sarılmalar ve yüreksizlik
ve yoksulluk örtüyor çıplaklığını
akıyor yine de, ah ılık ılık
usulca kalçalarından aşk şarabı

döküyor aşınmış kapıların önüne
üstünde giysi diye taşıdığı acıyı
gölgesinde ne el ne ses
teninde yağmalanmış binlerce nefes
hatırlatır geçmişteki çocuk sancıyı

olmayan sütünü saçar, kirli mor
ince göğüslerini yoksulluğa sunar
sunar gibi kâinatı kravatlı dünyaya
terlikler düşer yataktan, çorap düşer
çocuk düşer, anne düşer, aşk düşer
kırılır gece, vazodaki o eski söylence
kırpıklarına değer az sonra
ağlar kibebe, dünyanın kadınlığı
duman gürlütüsü olur sabah
sıcak ekmek gibi bakar camlara
sadece gözleridir uykudan kaldırdığı

Musa ÖZ

BİR MENDİLİ

Bir kız bir mendili yol ediniyor
Çocuk, kanayan elleri olunca

Sen konuşsan kırlar konar avlulara

Kim ölçer güzel günlerin sözcüğünü

Deniz uzun sürüyor her sabah
O kayık söylüyor sonbaharı

Çocuk, bir gökyüzü koyuyor başına

Bir çarşafa yürüyor kadınlar
Ah, üşüyüp de kendine gizleniyor
Hurma boylu sahra tenlisi

Mektup olup gülü örgütlesem yeniden

Birkaç tanecik ömrümde ilk aşta
Çiziyorum göğün eteğini

Çakıl ışığı dolduruyor kursağına kuşlar

Toprağın uzantısı mıdır her aşk

Gökhan ARSLAN

AĞAÇ ÇOBANI

artık ne zaman bu şehre gelsem, hep yağmur yağıyor
denizden yeni çıkmış gibi kokuyor ağaçlar
rüzgârın üstünkörü taradığı dallarıyla
yapraklarda bir telaş, köklerin ürkekliği
zaman, uzanmış dinleniyor bir gölgede
o kadar geniş açıyorum ki kollarımı
gördüğüm ilk ağacı kucaklıyorum
sana sarılmanın nasıl bir his olduğunu unutmayayım diye

her sabah, daha yeryüzü uyanmadan
ceplerinde şekerlerle yaşlı bir adamın
ağaçları suladığını söylüyor duvara tünemiş serçe
saçlarına düşen aklarda ormanlar konaklanmış
alçaktan uçan karganın anlattığına göre
eğilip bakıyorum sırtında dünyayı taşıyan karıncaya
bir yıl daha eklendi, diyorum
bulutları eksik kalmış gökyüzünün ömrüne

bir gün beraber gelirsek buraya
bir ağaç seç kendine bozkırın sesinden
adı defterine ve rüyana bitişik yazılsın
kuşlar karşılar seni, hayatla da tanışırısın
parmaklarımızla kazırız o ağacın gövdesine
kısa tutulmuş türküyü, nisanın eksik gününü
yırttığını köşede öylece bekleyen minderlerin
bir gün beraber gelirsek buraya
tamamlanır kitaplara saklanmış yarım
seninle ağlamanın kıymetini unutmayayım diye
çatlayan bir atın boynuna sarılırım

18 Nisan 2019, Ankara

Dilek BAYRAM

RUZNAME

Uzun susuşlarda anlaşılmayı beklerken

Vakit kaybettik

Bir ihtiyaç molasından çok sürdü bekleyişimiz.

Hayattan çalınan manasız duygu yükleri ile

Çıktık yola ve vardık bir dağa

Dağ dediğin yücedir, yüksektir

İsmi gibidir...

Bencil olan her insanoğlu gibi dağa

Yükünden çok yük yükledik.

(küçükken bir limon yaprağı tüm yaralar iyileşir sanırdım

dümdüz yürüyerek istediğimiz her yere varabileceğimizi)

Dağda dilediğimiz dilekler tutmadı.

Yaktığımız ateşler sönmedi.

Adını bilmediğimiz tüm bitkilere dağ çiçekleri dedik.

Geçtiğimiz yollardan topladığımız kozalakları boyadık.

İzimizi bıraktık her bir yere.

Uzun susuşlar olmazdı eskiden

Eskiden de güzel kelime: öyle cesur ve öyle yalnız ve öyle çok...

“ÖTEKİ”NİN ŞİİRİ:
BİRCAN ÇELİK - ESMER NEHİR
NİSA LEYLA - HAYAL DİVAN

Beytullah KILIÇ

Bircan Çelik-Esmer Nehir*

Yıl içinde resim sanatının başarılı izdüşümlerini buldum şiir kitaplarında. (Dilek Değerli ve Nurgül Ulu'nun kitapları...) Bircan Çelik de hem resim sanatında hem de şiirde başarılı eserler ortaya koyan önemli isimlerden biri.

Resimle ilgilenen sanatçıların şiirlerinde gözlem gücünü daha etkili kullandıkları görülüyor. Renklerden yola çıkarak “*Esmer Nehir*” düşüyor bize. “İpeğin Dürtüsü” ilk bölüm ve ilk şiirin adı. Siyahın tonları üzerinde izlenimlerini aydınlıkla buluşturuyor. Bu tonlar içinde taşıdığı umudu parlatıyor şiire:

“...karaşın dağların güz serinliği sesinde bulduğum kainat...” (s. 9)

“...şavkınsın esmer tenin mesut hülyaları olsun canıma bela tan bizi doğurana değin gözüm ürkse yeğdir...” (s.10)

Şiirde *siyah-ateş -su* imajları üzerinden tatlı sert isyan dilini buluyoruz. Kendi doruklarının tenhalarına yalnızca ikinci bir özne çağırıp onunla paylaşıyor imgesini. Görsel çağrışımların yanında ilk başta bahsettiğimiz renk oyunlarını da sıklıkla kullanıyor. Ateşin ve suyun dinamizmini şehir gürültüsünden uzak boşluklara, akşam vakitlerine çekip korkunç bir rüyanın sonrasından; “rahatlama”dan sesleniyor bize:

“...ateşin kıvılcımı konuşmanın hazzı
doruqlarda ölümü bildiği kadar ölen
ölümü bildiği kadar ölen
arsız suları taşıyan genişiğim...” (s.14)

Şiirin yükseliş noktaları siyah ve yeşilin savaşı içindeki ışık ve su oyunları bana Sohrab Sepehri’yi anımsattı. Her iki şairin de ressamlığı göz önüne alındığında esin ve ilham damarlarının belli noktalarda kesiştiği görülecektir.

“...Zirveye doğru gidiyorum,
Kanat doluyum.
zifiri karanlıkta yolu görüyorum,
Fener doluyum.
Işık ve kum doluyum,...” (Sohrab Sepehri)**

İkinci bölüm “Metal Leke”. Doğrudan bir savaş yok. Fakat çağcıl kötülüklerle kartlarını-renklerini- savaştırıyor şair. Eleştirel dilini imgeye saklayışı, nitelikli şiirin kokusunu bize taşıyor. Duygu tüccarlığının ezici gücüyle büyüyen dünyanın karanlık yanı var hedefinde. Kesin doğrular göstermek yerine sorgulamayı yeğ tutuyor şiirde:

“...uçurum gözlerine bir damla günahsız yaş olur muydu
ah be çocuk
tanrı sevmiyorsa seni, sen sevgini tanrı yap ki tuzunu
kucaklasın denizler...” (s.57)

“Antigone”lere ithaf edilen “kevaşe” şiiri bize mitolojik dönemle başlayan savaşın asla bitmediğini, yıllar geçtikçe sadece zırhını değiştiren tarafların bu savaşı sürdürdüğünü hatırlatıyor. “2083 kışı”na seslenerek distopik olanın mitolojik olanla çıktığı terazide pek de bir şeyin değişmeyeceğinin işaretlerini veriyor imgeye.

Mitolojiden Orta Çağ’a sıçrayan şiir dönemin ayrıksı karakteri “Heloise”in hikâyesini şiire törpülüyor. Gerek Antigone gerek Heloise şairin değişmeyen günümüz şartlarındaki dik duruşunun simgesidir:

“(…) tanrı sevmiyorsa seni, sen sevgini tanrı yap ki tuzunu
kucaklasın denizler (...)” (s. 57)

Yazının başında da belirttiğim gibi ressamlığın şiirde bulunduğu akisler Bircan Çelik’te net bir şekilde seçiliyor. Suyun görselliğinden çıkıp ışık oyunları içinde Ay, Güneş, ateş türevi imgelerde gezdiriyor okurunu. Ayrıca siyahın ironisini kullanmadaki başarısı kitabın iskeletini güçlü kılıyor.

Nisa Leyla-Hayal Divan**

Nisa Leyla, özellikle son yıllarda adını oldukça sık duyduğumuz şairlerden. 2017 Enver Gökçe Şiir Ödülünü kazanan “Hayal Divan” dosyası Öteki Yayınevi imzasında kitaplaştı. *Hayal Divan* adından da anlaşılacağı üzere Bölüm başlıkları olarak “hayal” üzerine kurulu tanımlarla kitap bütünü oluşturuyor.

Genel anlamda sıkı bir biçim disiplini olmasa da yığılı dizelerden ziyade bölümlere ayrılmış şiirler dikkat çekiyor. Ayrıca şairin eşit dize uzunluklarını tutturmaya çalışması da bizde biçimsel açıdan bir sınırlanma duygusu uyandırıyor.

İlk bölüm “hayallerin soyunduğudur”da şairin ben diliyle kurduğu okuru yormayan dizeler buluyoruz. Köşeye çekilen yaranın kabuk bağlamış diliyle şair kimseyi kanatmak istemiyor. Aslında şiir kitaplarında iddialı girişler daha alışıldık bir durumdur. Fakat “*Hayal Divan*”da gerilimi yavaş yavaş yükselen kompozisyon beni ters köşe yaptı:

“...hiç yaşamamış gibi
kapat gerçeğimi
aç hayalimi...” (s.13)

İkinci bölüm “hayallerin köpekleşmesidir”de kendimi dizelerin yönlendirdiği çağrışımın dışında farklı bir kapıda buldum. Bu elbette tesadüfî bir durum da olabilir. Bölüm adından yola çıkarak köpeklerin renk körü olduğu gerçeğini hatırladım birden. Dizelerde ise insanın kendini olmadık hesapların içinde buluşuyla karşılaşıyorum. Aslında hayatı renksizleştiren, hayal kurmamızın bile önüne geçip bizi saldırganlaştıran da bu durum değil midir? Tüm bunlar hayatın renklerinin de önüne geçer. Bu bölümde yakaladığımız bir diğer anlam katmanı da şairin topluma sessiz kalmayıp sorunların üzerine gitmesi gerektiği düşüncesidir. Şiirin bu katmanlı çıkarımlara kapı aralaması kelime oyunlarına dayanan dize kurma yükünden kurtarıyor şairi. Bu yönüyle ilk bölümden daha güçlü şiirler okuyoruz bu bölümde:

“...dilimi sordular dinimi
hiç bilmediler
ayak sesi menekşeden
geldiğimi...” (s. 39)

“...insanım ayaktayım
özgürlük türküsü aydınlığım
umut’tan beri hayattayım...” (s. 41)

Üçüncü bölüm “hayallerin kırıldığıdır”da şair daha melankolik bir dille karşılıyor bizi. Kırılan hayallerin etkisiyle şiirde gerilim biraz düşüyor. Kavafis ve Furuğ’a dizeden gönderilen selamların yankısını buluyoruz dingince. Bu melankoli “hayallerin sakinleşmesidir” isimli dördüncü bölümde de devam ediyor. Sevgiliye seslenişin kısık ama imge

ÜÇ MANİ:

KÖYE GÜZELLEME

Gerçeklere ayıldım
Sevildim ve sayıldım
Soruyorum yine de
Köyden niye ayrıldım

Dünyada güzel kent çok
Benim gözüm gönlüm tok
Geçtim köşkü sarayı
Doğduğum köy gibi yok

Ana baba vatanım
Ömre ömür katanım
Bir yer ayır bana da
Bağrında Kurttutan'im

yüklü sesi okuru güncel sancılardan çekip sarhoş bir yaranın kanayan ama acıtmayan kıvamına taşıyor:

“...yamacına her çıkışında kanyorum
yaratıcı dönemlerim bunlar
bilmem ki keşfedebilir miyiz
felç tutmamış düşüncelerimi
sende yıkanmaya ihtiyacım var...” (s. 55)

Şiirin sonuna düştüğü tek dizelerde de mektup türünü hatırlatıp bu şiirleri sevgiliye yazılmış bir mektup olarak okumamızı istiyor:

“...hamiş: aslında benim sakin olmayan.” (s. 59)

Bu kadar dinginlik yeter deyip “hayallerin yokluğudur”da birden sesini yükseltiyor dize. Yakalanan imgelerin yanında şiiri kendiliğinden bulan toplumsal olayları da geri çevirmiyor. İmgesel zenginlik ve şiir kompozisyonu açısından bu bölümün şiirleri kitabın zirvesini oluşturuyor:

“...hazzı yüksek hayaller/akıtıyor delikli tavanım...” (s. 63)

“...doğrunun dünyası /iş işler yemek pişirir/ayakkabısını boyar zamanın/ve sokmaz aşkı/ hayatın mutfağına...” (s. 65)

“...berkin ekmek almaya gider
devlet kapanına ayağını kaptırır
15 yaş ölüm,doğum günü armağanıdır
gözlerimiz kapalıdır...” (s. 66)

Son üç bölüm “hayallerin döngüsüdür, hayallerin yalnızlığıdır, hayallerin s’onsuzluğudur” isimlerini taşıyor. Şair, bu bölümlerde yeniden “ben dili”ne dönüp şiirin gerilimini düşürmeyi yeğliyor. Böylece hayal döngüsünü tamamlayıp “divan”ını oluşturuyor. Adının hakkıyla “Hayal Divan”.

* Bircan Çelik, *Esmer Nehir*, Öteki Yayınevi, Kasım 2018, İstanbul
** Sohrab Sepehri, *Suyun Ayak Sesi*, Çeviren: Şirin Mehran, Pan Yayıncılık, Aralık 2006, İstanbul
*** Nisa Leyla, *Hayal Divan*, Öteki Yayınevi, Kasım 2018, İstanbul

YAĞMUR SIRASI GATHA

Hele bir sabah olsun
Kulak ardı eyle bunak eşyaları
Tıpkı o yaz gibi büyüklerin nadastan döner
Çayirlara uzanırsın gene
Paslı Jondere’ye heyecanlanır
Çoraplarından ayıklarsın kılçıkları
Kurutmalık hevenklerini
Anımsa
Kiremit rengi sırtından akmış reçineyi
Teliz torba üstündeki kayısıları
Bütün çocukluğu emen peşkiri

Beyaz karga olduğuna hep inanmışsındır
Hele bir sabah olsun

Dirgenleyeceğim şahan keskinliği sürülmüş saçları
Mıcır yutkunmak tozlu yıldızlara nazır
Hantal gölge ağır gelse de eklemelere
Çift kişilik vesikalık çekinirsin
-Köhne ovalarda çadır kurmadan
-Sinide yemeden kendi etini
-Açıp düğmesini işliğin
-Gönlü haykırarak bahşedeceğim sarıya

Hele bir sabah olsun
Çaldığını duyarsın kapının
Cazgırlaşsın.
Gönye tutarsın bulutlar sandalında
Konukluk kaç köşeli

Barbaros İRDELMEN

UNUTMAK

Anahtar
Şemsiye
Gözlük
Cep telefonu
...
Unutunca
Üzülür kızarız
Tekrar unutursak korkarız
Şüphe ederiz kendimizden

Unutmak
Kullanmaktan korktuğumuz
Hatırlamak kadar önemli
Bir yeteneğimiz

Biten aşklar
Çekilen acılar
Kaybettiklerimiz
Yaşamın tatsızlıkları

Mümkün mü?
Nasıl yaşanır unutmadan...

İKİ ŞAİRDEN OKUMALAR: EMRE ŞAHİNLER, EYÜP EKİNCİ

Mustafa DURSUN

Emre Şahinler: *Repertuvar**

Bir söylem biçimi olarak şiir çevreden ve doğadan yararlanır. İklim ve coğrafyanın insanı biçimlendirmesi doğal. Bu yontma işinin edebi verimlere yansıtışına örnek verebiliriz Emre Şahinler'in şu dizesini: "*Hüzün bende deltidir.*" Şiirin coğrafyayla ilişkisi fazla detaya inmeden verilmiş olup hüznün şair gönülde alüvyonlu şekilde dökülüyor oluşu dikkate değerdir.

"(...) kuşlar iyidir. allah ne kötü. (...)"

"(...) kuşlar iyidir. allah ne büyük (...)" (*Repertuvar*, s. 16)

dizeleri ise iyi bir şiir için güzel buluşlar hatta leitmotiv olarak da kullanılabilir. Uzun bir şiir için hayat-isyan ikileminde köprü vazifesi görecektir.

Emre Şahinler şiirde yol alırken kulaklıkla müzik dinletiyor gibi. Şiir için olmazsa olmaz saydığımız müziği dize kurulumu, tekrar sözcükler yoluyla sıklıkla hissettirmektedir. Örneğin: "köhnekar ve gökparlaya" kelimeleri buluş bağlamında yerinde ve müzik değeri olan kelimelerdir:

"(...) hayatta kalacaksın Gretta hayatta kalacaksın hayatta kal..." (s. 21)

"çünkü ben, dağlarla bir yaratıldım" (s. 54)

dizesi insan profili olarak şairin kendini doğanın güç imgesine konumlandırmasıdır. İsmet Özel'in "*Benim adım insanların hizasına yazılmıştır.*" (1972) dizesi ve Orhan Veli'nin Kitabe-i Seng-i Mezar (1938) şiirini hatırlatmak isterim bu bahiste. İnsan kişi ilişkisi yani insanın kendini kişilik olarak oluşturma çabası ya da kendine bir karakter olarak saygısı; eğer şiirle anlamlı bir birliktelik oluşturuyorsa kişilik ve şiir ilişkisi doğar. Bu ilişki içinde kendini dağlarla eş tutan şairin kanımca kuvvetli bir dil kurması zorunludur. Çünkü iki uçtan aldığımız İsmet Özel ve Orhan Veli, şiir ve kişilik ilişkisinde kendilerini insanda anlamlı bulurken; oluşturdukları farklı ve güçlü dil ile edebiyatımızda yer edinmişlerdir. Şahinler'in yükü insandan alıp dağa oturtması dil açısından sorumluluk doğurur.

Emre Şahinler'in şiir dilinden devam edelim: *Repertuvar*'da müzik çeşitliliği olsun diye mi yoksa şairin yurt dışı izlenimleri mi bilmiyoruz ama yabancı dillerden çok sayıda kalıp, kelime ve cümle barındırmaktadır. Bu kullanım hazırlanması gereken dile zarar verecektir:

"*kheyli* (s. 24), *nothins else* (s.18), *skythe on love* (s.19), *without a trace* (s. 49), *onl a foolbraks his ownheart* (s. 23), *naked as we came* (s. 49), *oh dear* (s. 36), *kontrpiye* (s. 33), *laidiesandgentlemen* (s. 37) ..." gibi örnekler modern hayata eleştiri babında da olabilir, şairin bu hakkı saklı tutulur elbet. Ama dil inşasında görece kısa tutulmuş bir kitap için bu kadar yabancı kavram, kelime fazladır.

* Emre Şahinler, *Repertuvar*, Anima Yayınları, İstanbul, 2018.

Eyüp Ekinci: *Sürüyor Gökyüzünü Rüzgârın Pulluğu**

Mersinli şair Eyüp Ekinci geçen sene mayıs ayında "*Sürüyor Gökyüzünü Rüzgârın Pulluğu*" kitabını Artshop'tan çıkardı. Hüseyin Peker'in *Akatalpa* 2019 Şubat sayısında

Ekinci'nin şiire hayatın ayrıntılarını yerleştirdiği vurgusuna ben de aşkın hallerini ekleyeceğim.

Utku YEŞİLÖZ

BİLEN ÖZLER

Hâlâ daha yaşıyorsun güzelliğinde
ve içimde.

Bilen özler, demiştin
yerin çekirdeğine çizdiğim karanfiller
gözlerini bekleyişe kapatıyor artık
vazgeçmişim, vazgeçmişsin, vazgeçmişler ne fark eder,
ne fark eder nerede başlamışsa
bir yangın, başlamışsa
ve ansızın saracaksa tüm ormanı
ırmak için taş tekil, su kendinden sade.

Ağaçlar günün birinde kaldıracaktır yaralı dallarının
kabuklarını.

Sana bakıyorum
çayırklar yumuşacık görüntüsüyle örtüyor üstünü toprağın
bir karınca sürüsü eşeliyor durduğun manzarayı
ağaçların kökü üşümesin diye güneş devrilirken yere
sana bakıyorum
hâlâ daha yaşıyorsun güzelliğinde.

Ekinci'de vurgulayacağımız diğer nokta bu kitapta zaman üzerine dizeleri olacaktır. *Gerekirk4* (Mühür, 2017) kitabında gerekse andığımız bu kitapta şiir başlıklarından tutun da içeriğe kadar zamanın geçişi işlenmektedir. Şair hayatının hallerini aşk teması üzerinde incelerken akıp giden zamanı da not etmektedir:

"(...) bir çeşit ruh. zaman... zaman... zaman!
Çorak bir tutkuyla sarılmak, yitik bahçelere. esmer
telaşı başlar o an. (...)" (*kırk4*, s. 57)

"(...) Sürüyor gökyüzünü rüzgârın pulluğunu devriliyor
zaman (...)"
(*Sürüyor Gökyüzünü Rüzgârın Pulluğunu*, s. 7)

Biçim anlamında Eyüp Ekinci şiirlerini bentler üzerine kuruyor. Önceki kitaplarda var olan bir durum bu. Genel olarak dörderli ve altışarlı dizeler oluşan bentler düzenli bir şekil algısı yaratıyor. Zaten bu şekil düzeni aşk ve hayat temasının otomatikliğinden beslenmektedir.

"(...) sayfalarca dönüş şiirleri
eskittim doğduğum gecelere
belki bir yalnızlık olabilir
ayaz çökmeseydi üstüme (...)" (s. 49)

Eyüp Ekinci'nin şiirini kurduğu başka bir tema da yalnızlıktır. Bu duyguların işlenişinde yaşantının ön plana çıkması müzik ve gizliliği ihlal ettiği kanısındayım. Dize kuruluşunda kompozisyonu önceleyen şairin ritimli, canlı şiirlerle de destekleyeceği temaları yerinde olacaktır.

*Eyüp Ekinci, *Sürüyor Gökyüzünü Rüzgârın Pulluğu*, Artshop, İstanbul, 2018.

Necati ALBAYRAK

ZAMAN HEP ÜRPERTİR

su uçuşur
yansıma toprağa işler güneş
rüzgârın yokladığı ten
zamanı ürpertir
zaman hep ürpertir
gölgemin ağırladığı karınca
üstlenir yükünü yıllarımın
anımsatır geçmişi

çerden çöpten ibaret
dercesine
ah çekmesini bilene
ağzı bu denli dolu olmasaydı
belki de duyardım sesini
neler neler anlatırdı kim bilir
susar dinlerdim
söyleyemeden hiçbir şey

şaşkınlığıma verilirdi elbette

Atnan BAŞKESEN

ESKİ DÜNYAMIZDAN KİM KALIR

Çocukluğumuzun dünyasıydı, eskiydi hayaldü
Babalarımızın dünyasıydı, tevatürdü
Sığamadık çıktık, dünyasız kaldık sanki
Eski dünyamızdan kimimiz var, kimlerden ne kalır
Bizden ne kalır
Unutulmuş bir evde bir ikindi vakti gölgesi o kadar
kuşlar uçar içimizde kanat çırpın boşluğu kalır
O eski sazlar susar sesle sarhoş bir kulak
Kalaylı bakır taslardan taşın yükü keder kalır
Uzaklaşın ha bire uzaklaşın araçlar evler
Evlerin kırık kiremitli damları kalır
Trenler, trenlerde raylar
Ha bire sular gibi akan raylar kalır
İstasyonda boynunu içine çekmiş gurbet kuşları kalır
Veda kalır vedalaşma kalır
Basma elbisenin içinde sanki kuş girmiş gibi bir kadının
Sapını kırmış bir bıçak hüznü gözünde saplı kalır
Gözü ince bilekli atlara giydirilmiş doruklarda
En son giydiği üç eteğin renkleri gençliğinde kalır
İçleri daralır çayırların biraz koşabilir çayırlar bu yüzden
Küçümen çocuklar annelerinin yanında
İrmağın saçını çözerler her yer kuş ağzı dolar
Çocukların gözlerinde yavru kuş ağızları kalır
Bu ülkede kimse kimseden bir şey öğrenmez
Herkesin elinde saklı bir çöl kalır
Bitmiş kadim isyanların manaları
Hâlâ yüzlerde saklı kalır
Hayal kalır, pişmanlık kalır
İnsan eksik kalır

Mehmet RAYMAN

BALONCUKLAR

el deste gül deste
tamamı bu değil elbette
bütün renkler adına buradayız
gökkuşağından çektiğim ipliğin
inceliğine yetişemedim
sim sarı kızların peşinde

zaman gemisine çarpıyor
denizi yerinden oynatan dalga
liman güzeli kızlar geçiyor yanımızdan
onlar bu gemin yolcusu değil
sandalla bu gemilere gelecekle
uçkun baloncuk bırakacaklar göklere

Gülçin Yağmur AKBULUT

YAĞMUR VE GECE

Şafak sökmeden önce
karanlığa dikiyorum
uykusuz gözlerimi
avuçlarım ateş içinde

Kendisiyle konuşan gece
beni de alıyor meclisine
usulca bölünüyoruz güne

Birdenbire ter ırmağı
bir ses dağların ötesinden
avuçlarım ateş içinde

Nasıl bir selin önüdeyim
hem serin bir yayla
cehennemin dibi hem de

İlmeği daralıyor ömrümün
bir türlü doğmuyor o güneş
ağlıyor mu ne
karanlığın göğsünde

Ay kayıyor avuçlarımdan
yıldızlar sönmeye yüz tuttu
neredesin nerede
ey seher

Kırık aynalarda yansıyan
paramparça bu yüz
benim mi
ben miyim Allah'ım
bu susuz deniz

Ümidin ilmekleri
kopuyor birer birer
bir sancı yekiniyor
sol yanımdan
söylesene ey dost
sabaha çok var mı

Zehra Betül YAZICI

Halide Yıldırım hepimiz gibi çok kültürlü ve çok dilli oluşun zenginleştirici atmosferinin yanı sıra, kıyımlarla ve yitirmişliklerle tarazlanmış bir ülkenin hırpalanmış çocuğu. Yaşadığı travmalardan entelektüel edimlere, oradan da kendini gerçekleştirme mücadelesine doğru yol alan bir edebi perspektif ve içe bakışla kaleme aldığı "İssız Kuğu" ve "Çamur"dan sonra "Kalb" isimli şiir kitabı Eylül 2018 yılında Lîs yayınlarınca yayımlandı. Roman ve öyküye dair düşünce üreten yazılarını da Kasım 2016'da "Dile Dokunma" adıyla kitaplaştırdı (Lîs yay.). "Kalb", Ahmet Erhan'ın "Resimli Ahmetler Tarihi" şiirine selam gönderdiği "kalbinin çıkınında tıks tıks anılar" taşıyan, bütünüyle "Halide'nin resimli tarihi" diyebileceğim bir kitap. Yıldırım, yıllar öncesinden şiirin mutfağına girmiş, kollarını sıvamış, dizelerden ve imgelerden oluşma lezzetli yemekler pişirmiş bir şair. Yalnız bu yemekler biraz acı. Hem dilinizi hem de canınızı yakabilecek türden. Ben onun şiiri için acılı bir yemek dediysem de o, son kitabında, kendisini ve şiirini "gümüş eyeri yana kaymış terli ve huysuz bir ata" benzetmiş.

Yıldırım'ın "Kalp" kitabındaki şiirlerinden yola çıkarak, Şükrü Erbaş'ın "insanın acısını insan alır" dediği gibi "insanın acısını insan dile getirir" diyebilmek mümkün. Şiirlerinde çağrışım bolluğu, yarım bırakılmış dizeler, şiir cümleleri, düz yazı formu, acının ve hırpalanmışlığın dilsizleştirdiği insanların sesi duyuluyor. Parçalı bir anlatım var, bu önceki iki kitabından da çok yabancı olmamız bir biçim, son kitabında daha belirginleşmiş. Parçalı ve eksiltmeli, yer yer dili deforme edici, ama aynı zamanda bütünlüğünü de koruyan bir üslûb.

Kalb, kitap bütünlüğünde tek ve uzun bir şiir, sayfalar ilerledikçe bütün halinde yusuvarlak olmuş, kendi üstüne katlanmış bir acıyı şairiyle birlikte dolanıyoruz. *Kalb* kitabındaki ana izlekler Mezopotomya, kalb, kible, toprak; Akdeniz havzasını bütünüyle etkilemiş yaratılış efsanesine yakın bir inanç taşımadığımızı bildiğim Yıldırım'ın Batıdan Doğuya doğru yaptığı yolculukta bulmak istediği, bulduğunda belki de keşke bulmasaydım diyebileceği şey: "acının kalbindeki efsane".

Yıldırım'ın şiir dili toplumsal uzlaşa diline itirazının veya direnişinin yeri gibi. Tarihi dönüm noktalarına ettiği tanıklıkları dillendiriyor şiirlerinde. Bir nevî "kaybedenlerin tarih" kitabı gibi şiir kitapları; "alternatif tarih olarak şiir"; resmî tarih kitaplarından okuyamayacağımız, okusak bile farklı yorumlar eşliğinde okuyacağımız yakın tarihin şimdiden tozlanmaya terk edilmiş belgeleri: "sanırdım biz geçtik tarih bitti! Tarih katmanlarında cesetler dipdiri kanayan bir hikâye oysa"

Son kitabında; Ece Ayhan'ı meçhul öğrenci anıtına gönderme yoluyla ve Marmara'yı da "iki adımlık yer küre senin bütün arka bahçelerini gördüm ben" dizesini çağrıştıracak şekilde selamlıyor Yıldırım. Marmara bir de; "maskelerinizi kuşanıp yalanlarınızı çoğaltın / hepiniz mezarısınız kendinizin" der; Yıldırım da ona "ah yalan dünya, her şeyin gerçek" ironisiyle ekleniyor.

DOĞUM LEKESİ

büyümemden az evvel
beni bir iğnenin deliğinden geçirdiler
bundandır çocukluğuma acıyı dikmelerim

insan büyürken, neden hep önce
yakamozlarını sökerler anne?
neden ay, dudakları çatlamış
bir kadına benzer?

kıyıları tutulmuş bir ada mahkûmluğu bu
geceyi itsem düşer mi günden?
çiğlık ormanlarında seyrelmiş ömrüm
dalgaları beklemekte denizi görmeden

kuşlarım anne,
ne zamandır
mezar suluklarından ıslatıyor ağzını
renkler kısalдықça
toprak daha bir mavileşiyor
beni göğe gömecekler anne!
kalemin intiharı niyetine
söylesene, daha kaç şiire sütünü verecek
parmak uçlarım?

aynalardan yontup da yüzümü,
unutulmuş bu zamana
maske diye astılar
bundandır herkesle ben olmadan konuşmam
ve kalabalık sabahlarda
bir başına yaşamam

sen yine de beni bir masala anlat anne!
ve ne olur sonu,
senin yalnızlığın gibi bitmesin...

Şerif TEZGÖRENLER

ADA

Bir adanın yalnızlığı ovanın sualinde
Bir ovanın gelinciksizliğinde bilir mi kalbin
Bulutların hilesiz ağlayışında anlam
Suyu ateşin duman hicaz
Durmuyan bir raks kaçaların göğüslerinin hışmında
Yurtsuzluğu güneşin avaz avaz bir ıslık gülün matemine
Ahşabın sabırsızlığı güne günün okuduğu meydan
Merhabası güne mermerin
Çayın saflığında ince bir meltem
Bir adanın yalnızlığı ovanın sualinde
Bir perşembe saat beş dudaklarında haz
Dudaklarında intikam saf şehvetinde meleğin
Olgunluğunda haz ateş yükü
Sırf bu yüzden tefekkür
Sırf bu yüzden teşekkür yaprağa ince saz ve haz
Bulutların hilesiz ağlayışında
Bir ovanın yalnızlığını bilir mi kalbin

Recep ÖZGEN

DÜNYA GÜNLÜKLERİ

taş'a

geçmiş zamanlar
yenilgi atlası gibi suratımda
yansımasıym artık
bir parça camın
akan suda değilim
bardaktayım

sessiz bir ıslık kaldım aranızda
sesi yalnız annemi ağlatan

yürüdüğüm bu yol
dişlediğim ekmek içtiğim su
eskittiğim zamanlar dünyada
acıdan başka nereye dolar
bu acıdan şu acıya
diye diye eksildi bu ömür

âmennâ
yanlışım
mesela çiçeklere bakmayı geç öğrendim
köpeklere sarılmayı
çocuklarla ağlamayı
öpmeyi dudaklarından bir kızı
âmennâ
yanlışım

dünyanın neresinden baktıysam
dünyaya
buğulandım
gözlerimi verdim
gözlerinizi aldım
buradan devam ettim yeryüzüne
eylöldüm kış oldum
1955 kadar

taradım durdum kıvrıcık saçlarımı
düzelmedi
suyum çürüdü yeşilim tükendi
elim nereye dokunduysa
bir avuç karanlığa kaldım

sokaklarda gülmeye çalıştım
sonra restoranlarda çalıştım
sonra buralara çalıştım
uyamadım

sessiz bir ıslık kaldım aranızda
yankısı babamın gözlerinden duyulan

şimdi gitsem gitsem
tenha bir ölüm olurum ancak!

Umut TEMÜR

AÇIKLIK

Mezarlık kadar soyutlamalara açık
Bütün şeylerin arasında şiiri bekliyorum

Nisan 2019

Nihan İŞİKER

İŞİĞİN BAŞUCUNDA YANAN KANDİL

tıpkı bir sahrada aynı rüyayı gören yüzlerce eren gibi
sayısı biraz daha az belki
uyanırlar bir düştten

susarlar...

Zabit KARAKÖSE

BİR TELEFON GÖRÜŞMESİNİN BİLİNMEZLERİ

arayışım seni
bilinmez bir sokağın
bilinmez bir telefon kulübesinden
bilinmez bir numarayla

cevaplayışın senin
bilinmez bir zamanın
bilinmez bir mekânında
bilinmez bir merakla

tanıyışın sesimi
bilinmez bir özlemin
bilinmez bir kırgınlığına
bilinmez bir affedişle

duyuşum sesini
bilinmez bir sıcaklığın
bilinmez bir sarılışına
bilinmez bir âşinâlıkla

konuşmamız bizim
bilinmez bir vedanın
bilinmez bir evresinde
bilinmez bir nasılsınla

kapatışın senin
bilinmez bir karanlığın
bilinmez bir geleceğinde
bilinmez bir hoşça kal ile

kapatışım benim
bilinmez bir savaşın
bilinmez bir yenilgisinde
bilinmez bir kurşunla

Bursa, Nisan 2019

KIRK ÜÇ NUMARA

gitmesem sana en iyi kitaplarımı verir miydim?
en eski dergileri: dost, soyut, heves
bende dursa ne yazar mor çatılar
sarhoş vokallerle susturmuştuk hepsini
kolay bir hayat değildi benimki
bir yüzük ve çiçekler istiyorum karşılığında
hiçbir bahanem yok mezar taşıma
yazmayı düşündüğün 'kalbi kırık aşk şarkıları' dışında

eklemlerle bir dille nice söz döktüm
sana bunları aldım sonunda:
atmak istiyorum pilot açığıyla bahçene
dostoyevski'den mişima'ya bir tomar kitap
oraya gidersen çıkamazsın dediler
gidiyorum köpek balığı burnumla
önüme terlik koyuyor misafirler
sandaldı, kulübeydi, kaleydi, baldı, gölgeydi
yanımda hepsi
götürülecek ne varsa kültür kavşağından
benimle kaybolacak bilgisayarındaki küfler
anlı şanlı haydut diye yazacak birkaç hayta
hakkımdaki söylentiler gerçektir bilersen
ben bunları duymayalı asırlar oldu
ama gizli mesajla yazdım sana
cesaret kanatlarını takarak uçtum
düşmanın yüz hatlarına
şemsiyemin çubuğu karanlıktı benim
ucuz günlere takılmadım işin ucunda

sonuna kadar bulantılarına sahip ol
derim sana
toprak renkleriyle sev dünyayı
sakladığımız o koçan
takvimin son yaprağından
hep af dilemiştir bir sonraki saate
dünyada iz ve miras bırakmak istiyorum
tutduğum ne kadar kötülük varsa
endişeye gerek yok her şey yolunda

gitmesem sana niye en iyi ayakkabılarımı vereyim?
kırk üç numara, uymazsa
kapının önüne koyarsın
yolumuzu kaybettiğimizde buluşmamızı hatırlatır insana

ARASA(A)T

Gidenler gider
kanı ve kadranı donmuş saatleriyle
kanda açan gülü yalnızca cehennem söndürebilir
Allah'a rağmen kalanlara ait değil bu dünya
hiç kimse kaderi kadar kıramaz kendini ne yapsa
kırılmak-kırmak adına hep korktum kendimden
dervişler densizler deliler arasında
hayat da dünya da yordu beni
gençliğim dahil küsüp küfretmedim hiçbir şeye
iyiliği kötülükten ayırdım da
ruhu ayıramadım tenden
insanlığın külü künde değil tinde

Verdiler almadım
istediler verdim
helâl ü hoş olsun
kalple göz arasında
tükendi vefa saatlerim
ne kadar y/ara saatim var
ara
sat
ta!

Ölüp ölüp dirilmelerimi
Yaradan da biliyor yâr de
Zülâl'im ki yar köprüsü
ağzı bismil
kaşları bismillah
saçları Bitlis

/değil Bitlis'i Hizan'ı da görse
ne fayda
her şair kangülü, uyandıığında!

Van, 21 Nisan 2019

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 50 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı	: Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR37000670100000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı, çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özcelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.